

JULIJANS SAMUŠS

(1899–1980)

Julijans Samušs dzimis Ludzas draudzē, Soidu sādžā 1899. gada 1. martā dievbijīgā daudz bērnu ģimenē. Izglitojies Runtortas un pēc tam Ludzas pilsētas skolā. 1917. gada rudenī iestājās Pēterpils Garīgajā seminārā, kur mācījās tikai vienu gadu. Pēc tam viņš kopā ar P. Koroševski devās uz Viļņas Garīgo semināru. Viļņā viņi ieradās naktī. Uzmeklējuši semināra telpas, izrādās, klauvēja pie sānu durvīm, bet ne pie īstajām ieejas durvīm. Tā aukstā naktī bija spiesti pavadīt visu laiku ārā. Julijans Samušs saslima ar plaušu karsoni.

Abi censoņi mācījās Viļņā divus gadus. Kad 1920. gadā Aglonā tika nodibināts Garīgais seminārs, J. Samušs un citi latviešu alumni pārcēlās uz Aglonu. Neparedzētu iemeslu dēļ 2 mēnešus audzēkņi bija spiesti Aglonu atstāt. Šo laiku J. Samušs un P. Bojārs pavadīja Izvaltā pie prāvesta B. Veržbicka.

Aglonas Garīgajā seminārā J. Samušs tika uzņemts III kursā. 1922. gada 17. decembrī bīskaps A. Springovičs Izvaltas baznīcā iesvētīja J. Samušu un P. Koroševski par priesteriem. Piedalījās semināra inspektors A. Novickis. Viņus iesvētīja pie Tērbatas Dievmātes brīnumdarītājas gleznas, kura gāja bojā 1941. gada ugunsgrēkā, kad Otrā pasaules kara laikā nodega Izvaltas baznīca.

Savu primīciju J. Samušs svinēja Ludzas baznīcā 1923. gada 6.

janvārī – Zvaigznes dienā. Svinībās piedalījās ļoti daudz ticīgo. Dievkalpojumā piedalījās dekāns A. Urbšs, sprediķoja S. Žulpo, piedalījās vēl K. Buto, A. Budzilass u. c.

Jaunais priesteris piecus gadus kalpoja par vikāru – Barkavā, Rogovkā, Dagdā, Liksnā, Varakļānos un Preiļos. No Preiļiem viņš 1927. gadā pārcēla par prāvestu uz Brunavas draudzi. Tur viņš uzcēla dzīvojamo māju. No Brunavas J. Samušs piedalījās 1933. – jubilejas – gadā svētceļojumā uz Romu. Šī brauciena iespaidi viņam palika neizdzēšami uz visu mūžu.

No 1933. līdz 1939. gadam J. Samušs bija Ilūkstes dekāns, Grenzdes un Eglaines prāvests. Te viņš dzīvoja bijušajā klosterī un nerūpējās par Pirmajā pasaules karā sagrautās baznīcas atjaunošanu. Bijušajā bazilīāņu klosterbaznīcā, kur noturēja dievkalpojumus, dekāns J. Samušs ievietoja lielo altāri, ievilka elektrību un Eglainē jaunajai baznīcai uzcēla pamatus. Pēc pirmo latviešu jezuītu ierašanās Ilūkstes draudzē mūku rīcībā nodeva klosteri un dievnamu, tāpēc dekānu J. Samušu pārcēla uz Lēnu draudzi, kur viņš kalpoja Lēnu, Silaiņu, Saldus, Vaiņodes, bet kara laikā arī Vecpils draudzē. Izmantodams savu iespaidu, te viņš izglāba no vācu apcietinājuma desmit cilvēkus.

No Lēnām 1948. gadā J. Samušu pārcēla uz Gudeniekiem par dekānu, kur viņš nodzīvoja 16 gadus. Jaunu dievnamu bija uzcēlis iepriekšējais prāvests A. Melderis, bet iekšdarbi nebija pabeigti. J. Samuša vadībā draudzes locekļi izgatavoja logu rāmjus, durvis un tos salika. 1948. gada jūlijā J. Samušs šo dievnamu iesvētīja, kaut gan pēc nedēļas ieradās bīskaps P. Strods, lai konsekretu dievnamu. Par dekāna izdarību bīskaps bija sevišķi saniknots.

1963. gadā J. Samušu iecēla par Krāslavas dekānu mirušā dekāna S. Kokina vietā. Te J. Samušs kalpoja līdz nāvei, būdams čakls un dzīvespriecīgs.

1980. gadā svētā Jāzepa dienā Gavēņa rekolekcijās viņš piedalījās Izvaltas draudzē, lai palīdzētu prāvestam P. Koroševskim. Te viņš uzsāka Svēto Misi, sprediķoja. Sprediķi beidzot, pateica: «Lai ir slaveits Jezus Kristus!» Kāpjot no kanceles, pakrita un nomira – dievnamā, kur bija iesvētīts par priesteri.

Julijanu Samušu apbedīja Krāslavas pilsētas kapos. Bīskaps V. Zondaks vadīja sēru dievkalpojumu. Baznīcā sprediķoja Aglonas dekāns P. Onckulis, bet kapsētā poliski – dekāns J. Lapkovskis. Zārkā priesteris izskatījās ļoti labi. To redzot, profesors monsinjors H. Trops teica: «Cilvēkam vajag dzīvot tā, lai bēru dienā citi

par viņu raudātu, bet pats it kā vēl smaidītu.» Bēres notika 1980. gada 27. martā.

Dekāna J. Samuša 50 gadu jubilejā viņam tika piešķirts monsinjora goda tituls. Ar to priesteris ļoti lepojās, visur labprāt prezentējās un gribēja, lai citi viņu attiecīgi godātu par monsinjoru.

Avots:

Svilāns, Jānis. Latvijas Romas katoļu priesteri / Jānis Svilāns, Alberts Budže. - Rēzekne : Latgales kultūras centra izdevniecība, 2008. – 1.sēj.- 239.- 241. lpp.